

ANALÝZA APLIKACE MALÍŘSKO-KRAJINÁŘSKÝCH PRINCIPŮ V KOMPOZICI PRŮHONICKÉHO PARKU

PRŮVODNÍ ZPRÁVA K VÝSLEDKU INTERAKTIVNÍ SPECIALIZOVANÁ MAPA S ODBORNÝM OBSAHEM

Realizováno v rámci projektu „Průhonický park a škola malířsko-krajinářské kompozice, obdivovaný a odmítaný vzor pro krajinářskou tvorbu 20. století“
(identifikační kód projektu DH23P03OVV026)

Předkládající organizace:

Národní zemědělské muzeum, s. p. o., Kostelní 1300/44, 170 00 Praha 7

Autoři předkládaného výstupu:

Ing. Jana Kohlová, Ing. Zdeněk Novák, doc. Ing. Roman Zámečník, Ph.D.

Terénní průzkumy:

Ing. Jana Kohlová, Ing. Zdeněk Novák, doc. Ing. Roman Zámečník, Ph.D.,
Ing. Jiří Šmída, Ing. Ivan Staňa

Září 2025

Odkaz na uložení výsledku:

Adresa uložení mapy pro zpracované modelové území:

- **Analýza aplikace malířsko-krajinářských principů v kompozici Průhonického parku**

a) stránky projektu: <https://www.nzm.cz/o-nas/veda-a-vyzkum/vedecke-projekty-a-vyzkumne-zamery/pruhonicky-park-a-skola-malirsko-krajinarske-kompozice-obdivovany-a-odmitany-vzor-pro-krajinarskou-tvorbu-20-stoleti>

b) URL pro přímý vstup: <https://naki-pruhonice.hfbiz.cz/>

I. CÍL VÝSLEDKU SPECIALIZOVANÁ MAPA S ODBORNÝM OBSAHEM, NAPLNĚNÍ PLÁNOVANÉHO CÍLE DLE PROJEKTU, PŘÍPADNĚ SPECIFIKACE ODLIŠNOSTÍ

Cílem interaktivní mapy s odborným obsahem je grafické vyjádření principů malířské perspektivy provedené komponovanými výsadbami dřevin na území modelového objektu – Průhonického parku. Dále je cílem vyjádření těchto principů na úrovni celého parku, na úrovni vymezených kompozičních celků a významných detailů. Cílem je také graficky vyjádřit typické (určující) pohledy a pohledy na malířsko-krajinářské scenérie v rámci průhledů a výhledů.

Výsledek Nimap je předkládám v souladu s cíli výzkumného projektu a je plně v souladu s plánovanými výsledky projektu tak, jak byly navrženy v přihlášce.

Dílní výsledky výzkumu, zapracované do mapového díla, budou následně využity při vypracování dalších výstupů projektu – S: *Specializovaná veřejná databáze strukturálních prvků památky zahradního umění – Průhonického parku*; NmetS: *Metodika záchrany, obnovy a udržení malířsko-krajinářských scenérií v památkách zahradního umění*; NmetS: *Volba dřevin pro malířsko-krajinářské scenérie s ohledem na jejich působení na mikroklima stanovišť*; Npam: *Památkový postup záchrany, zachování a zhodnocení malířsko-krajinářských scenérií Průhonického parku*; Npam: *Památkový postup pro zakládání, stabilizaci a zajištění vegetačních stěn*.

II. VLASTNÍ POPIS VÝSLEDKU

II. 1 Metodický postup

Provedena byla podrobná vědecká rešerše odborné literatury, archivních dokumentů a mapových pramenů. Pro nejstarší období 19. století byly studovány mapy stabilního katastru z roku 1841, ale i katastrální evidenční mapy z roku 1890. Dále byla k interpretaci použita mapa z roku 1909,¹ kterou Silva-Tarouca publikoval v časopise *Gartenanlagen Österreich-Ungarn in Wort und Bild*, v sešitu č. 1v roce 1909.² Zajímavou mapou, která dokládá postupný vývoj parku je i mapa parku z roku 1927.³ Letecké snímky z let 1938 a 1974 dokládají již jen drobné změny v rozsahu parku v novodobé historii.

Historický vývoj parku je graficky vyjádřen takto:

Obr. 1: Schéma historického vývoje Průhonického parku.

¹ Zámecký park v Průhonicích, F. F. Pleskot 1909.

² Viz též SILVA-TAROUCA, Arnošt, Emanuel, *Parky Rakousko-Uherska ve slově a obraze*. Průhonice: Botanický ústav Akademie věd ČR, 2005. ISBN 80-86188-18-3.

³ Mapa parku v Průhonicích (asi rok 1927), soukromá sbírka Jana Kohlová.

Historický vývoj:

1885	Hrabě A. E. Silva Tarouca získává sňatkem panství Průhonice se zámek a oborou, uvažuje o založení parku
1889–1894	Rozsáhlá neorenesanční přestavba zámku
1892	Obnova Glorietu Jiřím Stibralem
1895	Odkoupení České chaloupky a její instalování do parku
1895	Založení Alpina
1904	Odkoupení pozemků v okolí Bořína
1908	Založeno Bořínské alpinum
1909	Založení spolkové zahrady u Zlatého Bažanta (Dolní zahrada)
1927	Prodej zámku a parku v Průhonicích Československé republice
1928–1932	Obnova Alpina
1931	Přestěhování spolkové zahrady Československé dendrologické společnosti na plochu v prostoru dnešní Dendrologické zahrady
1936	Zemřel hrabě A. E. Silva Tarouca
1937	Odhalena pamětní deska zakladateli Průhonického parku, Arnoštu hraběti Silva Taroucovi. Deska je osazena do skalní stěny v Alpinu.
1927–1962	Správa parku Státními pokusnými objekty zemědělskými
1962	Park a zámek ve správě Botanického ústavu ČSAV
2010	Zápis Průhonického parku na Seznam světového dědictví jako součásti světové památky Historické centrum Prahy

Jako základní vrstva interaktivní mapy byla využita technická mapa s hranicí parku a s vrstevnicemi. Do této mapy byly zahrnuty další informace o:

- místních názvech⁴
- vodě
- stavbách
- skalních výchozech

⁴ Místní názvy byly stanoveny dle mapových podkladů a soupisu in: SVOBODA, Antonín Marián; ZAVADIL, E: Průhonický park. Přehled místních názvů Průhonického parku, xerokopie. Průhonice u Prahy: Botanický ústav, 1963.

Pro popis staveb byl využit zpracovaný pasport památky zahradního umění z roku 2016⁵ a byl doplněn o další informace dle dostupných zdrojů.

Jako matice pro zobrazení vegetačních prvků (pro porosty a jednotlivé stromy) byla použita aktuální data z projektu „PRŮHONICKÝ PARK – obnova, rozvoj a oživení památky UNESCO, Registrační číslo projektu: CZ.06.3.33/0.0/0.0/16_059/0004660, který byl realizován z dotačního programu IROP mezi lety 2022–2023“.

II. 2 Technická specifikace tvorby mapy

Projekt interaktivní mapy je postaven na moderní a robustní technologické infrastruktuře, která zajišťuje vysoký výkon, rozšiřitelnost a podporu standardů v oblasti prostorových dat. Systém kombinuje osvědčené nástroje pro správu geodat, serverovou publikaci mapových služeb a flexibilní klientskou knihovnu pro interaktivní zobrazování a práci s daty. Základní vrstvu aplikační architektury tvoří databázový systém PostgreSQL doplněný o geodatovou nadstavbu PostGIS. Tato kombinace umožňuje efektivní ukládání, správu a analýzu vektorových i rastrových prostorových dat. PostGIS rozšiřuje PostgreSQL o širokou škálu geoinformačních funkcí určených pro prostorové operace, transformace souřadnicových systémů, práci s geometrickými objekty a podporu standardů OGC. Díky tomu je databázová vrstva schopna pružně obsluhovat komplexní prostorové dotazy a poskytovat data optimalizovanou formou do vyšších vrstev systému.

Pro publikaci a zpřístupnění geodat je v projektu nasazen MapServer ve verzi 8. Tento vysoce výkonný mapový server se používá k poskytování standardizovaných služeb (WMS, WFS, WMTS) a k renderování mapových podkladů v různých kartografických stylech. MapServer umožňuje detailní konfiguraci mapových vrstev pomocí mapových souborů (.map) a poskytuje flexibilní možnosti integrace s databázovou vrstvou prostřednictvím přímého napojení na PostGIS. Výhodou je podpora velkého množství datových formátů a optimalizace pro rychlé generování dlaždic a mapových výřezů.

Klientská část systému je realizována prostřednictvím JavaScriptové knihovny OpenLayers, která umožňuje tvorbu plně interaktivního webového mapového rozhraní. OpenLayers poskytuje uživateli funkce jako plynulé zoomování, posun mapy, práci s vrstvami, měření vzdáleností, kreslení do mapy či vyvolávání prostorových dotazů. Díky podpoře standardních mapových služeb (WMS, WMTS, WFS) a široké škále ovládacích prvků lze vytvářet uživatelsky přívětivé a funkčně bohaté aplikace. OpenLayers je rovněž vhodný pro integraci s

⁵ Průhonický park – pasport památky zahradního umění, Ing. Pavel Šimek – Florart, 2016.

dalšími webovými technologiemi a umožňuje rozšíření o specifické moduly podle potřeb projektu.

Celková architektura systému je založena na propojení těchto tří technologických pilířů. Databázová vrstva s PostGIS zajišťuje správu a analytické operace s prostorovými daty, MapServer funguje jako výkonný prostředník pro publikaci mapových služeb a OpenLayers poskytuje interaktivní vizualizační rozhraní na straně klienta. Díky tomuto řešení je možné efektivně transformovat složitá geodata do přehledné a dynamické mapové aplikace, která podporuje jak široké spektrum standardů GIS, tak specifické požadavky projektu.

II. 3 Dosažené výsledky

a) Identifikace významných kompozičních jevů

Na základě terénního průzkum, který se soustředil na identifikaci významných kompozičních jevů a kompozičního členění parku byly vymezeny kompoziční principy na celoobjektové úrovni, na úrovni vymezených kompozičních celků a významných detailů. Identifikace významných kompozičních jevů je zpracována na základě certifikované metodiky Metodika prostorové analýzy památky zahradního umění autorů Olšan, Ehrlich, Křesadlová, Pavlátová (certifikovaná metodika 2015). Identifikace současných kompozičních jevů byla zároveň porovnána se starými mapami a plány Průhonického parku.

V interaktivní mapě byly vymezeny základní kompoziční jevy parku, především:

Průhledy a výhledy – hlavní

V krajinářské architektuře jsou hlavní pohledové vazby (někdy označované jako hlavní průhledy) klíčovým kompozičním nástrojem. Jedná se o záměrně vedené oboustranné směry pohledu, které úsečkou spojují významné body (referenční stanoviště)⁶ v prostoru a určují scénérie, které má návštěvník vidět. Výhledy jsou pohledy z jednoho místa na scénérie, které má návštěvník vidět (polopřímky).

Průhledy a výhledy – doplňkové

Doplňkové (vedlejší, sekundární) průhledy a výhledy jsou méně dominantní, ale pomáhají utvářet jemnější strukturu prostoru a zážitků návštěvníka.

Linie výhledu

Linie výhledů (referenční trasa) je navazující sled pohledů, které se návštěvníkovi odkrývají při pohybu po cestní síti v krajinářském parku. Pracuje s dynamikou pohybu a jde o promyšlenou dramaturgii souvislého programovaného zážitku.

Body výhledu

Bod výhledu (referenční stanoviště) v kontextu krajinářského parku má specifický význam – je to záměrně navržené místo, odkud se otevírá scénický pohled na vybranou část krajiny, parkové kompozice nebo architektonického prvku.

K těmto jevům byl pořízen jejich krátký popis a k některým významným průhledům byly vytvořeny schématické řezy, které dokladují principy jejich působení v členitém území Průhonického parku.

b) Kompoziční členění

Dále bylo aktualizováno kompoziční členění již vymezené v projektu aplikovaného výzkumu NAKI "Význam introdukce dřevin v památkách zahradního umění".⁷ Hranice jednotlivých kompozičních oddělení byly pořízeny na podkladu nově digitalizovaného tzv. Jágrova členění parku,⁸ ke kterému jsou zachovány písemné zdroje o druhovém složení výsadeb v parku z druhé poloviny 20. století. Kompoziční členění také vychází z certifikované metodiky Metodika prostorové analýzy památky zahradního umění autorů Olšan, Ehrlich, Křesadlová, Pavlátová (certifikovaná metodika 2015).

Kompoziční členění má čtyři úrovně kompozičních jednotek (KJ), a to KJ I. řádu až KJ IV. řádu:

⁶ NOVÁK, Zdeněk, Metodika péče o umělecky ztvárněnou kulturní krajinu, NZM 2017.

⁷ Blíže k výzkumu viz https://www.ibot.cas.cz/cs/vyznamne-projekty_trashed/vyznam-introdukce-a-sortimentu-drevin-pro-pamatky-zahradniho-umeni/

⁸ Park v Průhonících, stav koncem roku 1958, návrh a zaměření nového rozdělení provedl Ing. Jagr, M 1:2880. Nepublikováno.

KJ I. řádu	KJ II. řádu	KJ III. řádu	KJ IV. řádu
Průhonický park	I. Park	I.A Nádvoří a vstupní prostor	I.A.1 Velké nádvoří
			I.A.2 Malé Nádvoří
			I.A.3 Předprostor vrátnice
		I.B Podzámecký rybník a nivy	I.B.1 Podzámecká louka
			I.B.2 V Sádkách
			I.B.3 Podzámecký rybník
			I.B.4 Pod Podzámeckou hrází
			I.B.5 Podkarasák
			I.B.6 V Lecnínovém zálivu
			I.B.7 Luh
			I.B.8 Na Velké louce (Chobot)
			I.B.9 Na Mlynářce
			I.B.10 Kopaná a Pod Ježdicí
			I.B.11 Petržilkovy olše
			I.B.12 Pod studánkou
			I.B.13 Jeřábkovy potoky
		I.C Zámecké svahy	I.C.1 Nad Elektrárnou
			I.C.2 Pod Baštou
			I.C.3 Za Rybárnou
			I.C.4 Pod Velkou terasou
			I.C.5 Růžová zahrádka
			I.C.6 Pod Dvorem
			I.C.7 Podzámecké alpinum
		I.D Alpinum	I.D.1 Staré Alpinum
			I.D.2 Alpinum

	I.D.3 U Květnaté zahrady
I.E Chotobuz	I.E.1 U Fořtovny
	I.E.2 Pod Fořtovnou
	I.E.3 Krausovy rybníčky
	I.E.4 Telekiová louka
	I.E.5 Vyhlídkový svah
	I.E.6 Na Kozím hřbetu
	I.E.7 Nad Hlubokou cestou
	I.E.8 Nad Hořcovou vyhlídkou
	I.E.9 V zapomenutém koutu
	I.E.10 Klášterského rozárium
	I.E.11 Ježdíkova stráž
	I.E.12 Chotobuz
	I.E.13 Welzovna
	I.E.14 U Studánky
	I.E.15 U Bažantnice
	I.E.16 Šípáková doubrava pod studánkou
	I.E.17 Mršník
	I.E.18 Polední skála a navazující svah
I.F Táborka	I.F.1 Porosty v Jeřábkových potocích
	I.F.2 Pod Táborkou
	I.F.3 V Obecním
	I.F.4 Táborka
	I.F.5 Tábořské strouhy
	I.F.6 V Remízku
I.G Boháček	I.G.1 U Drátěné
	I.G.2 Na Jedlové stráni
	I.G.3 U Zlatého bažanta
	I.G.4 Zámecká vyhlídka

	I.G.5 Na Chobotem
	I.G.6 Nad Kopanou loukou
	I.G.7 U Staré bažantnice
	I.G.8 Pod Starou bažantnicí
	I.G.9 V Ohrádce
	I.G.10 Na Vřesové vyhlídce
	I.G.11 Na Dlouhém dílu
II.A Labeška a nivy	II.A.1 Rybník Labeška
	II.A.2 Údolíčko U České Chaloupky
	II.A.3 U Stavidel
	II.A.4 V Rákosinách
	II.A.5 Louka Pod Bořínem
	II.A.6 Zdiměřická louka
II. Obora	II.B Nad Labeškou
	II.B.1 Průhledy nad Labeškou
	II.B.2 Nad Filozofskou cestou
	II.B.3 Na Direkci
	II.B.4 Filozofská cesta
II.C Habrová stráž	II.C.1 Habrová stráž nad Labeškou
	II.C.2 Očko
	II.C.3 Habrová stráž nad loukou Pod Bořínem
	II.C.4 Clona nad Habrovou strání
II.D Na Hřebeni	II.D.1 Na Hřebeni
	II.D.2 Svahy nad Loukou Pod Bořínem
	II.D.3 Za Hřebenem
II.E Bořín	II.E.1 Rybník Bořín
	II.E.2 Svahy s Bořínskými skalami
	II.E.3 Břeh Bořínského rybníku
	II.E.4 V Bořínském lomu
	II.E.5 V Luhu

	II.E.6 Na Velké Planině
	II.E.7 Na suchém návrší
	II.E.8 Na Širokém klínu
II.F Lesní partie	II.F.1 V Okrouhlíku
	II.F.2 Ve Spáleném
	II.F.3 U Poslední rány

Pro toto kompoziční členění je vytvořen rámcový popis kompozice KJ a k relevantním KJ je uveden popis Arnošta Silva-Taroucy⁹ a Bohumila Kafky,¹⁰ které se po „rozkliknutí“ objeví u každé KJ IV. řádu.

c) Historické fotografie

Dále byla uspořádána sbírka historických fotografií a sbírka diapozitivů z 40. let 20. stol. podle jednotlivých KJ a vybrané fotografie byly georeferencovány přímo do interaktivní mapy.

d) Stav kompozice

Po provedených analýzách byly v rámci stanoveného kompozičního členění vymezeny kategorie ploch z pohledu stavu, významu a funkce v celkové kompozici parku. Tím byly vymezeny tyto kategorie:

SILVA-TAROUCA, Arnošt, Emanuel, Parky Rakousko-Uherska ve slově a obraze. Průhonice: Botanický ústav Akademie věd ČR, 2005. ISBN 80-86188-18-3.

¹⁰ KAVKA, Bohumil. Národní park v Průhonicích. Průhonice (1937?).

Jádrové území kompozice	Jedná se o nejvýznamnější část, která má klíčovou roli v organizaci prostoru parku. V rámci kompozice malířsko-krajinářské architektury je jádrové území kompozice klíčovým prvkem, který určuje hlavní vizuální a funkční centrum malířsko-krajinářského parku, například hlavní scénérie parku. Jádrové území pomáhá definovat strukturu celé navazující kompozice.
Svahy a plošiny vymezující jádrové území	Svahy a plošiny fungují jako prostorový rámec jádrového území kompozice parku. Svahy uzavírají a členitě modelují jeho okraje a tvoří přirozené kulisy jádrového území. Umožňují působivé průhledy a gradaci malířsko-krajinářských scénérií. Často jsou využívány pro cestní síť (referenční trasy s výhledy). Vegetačně bývají řešeny buď jako zapojené porosty (pozadí), nebo rozvolněné skupiny stromů zdůrazňující prostorovou hloubku. Plošiny jsou základem scény pro uplatnění méně významných kompozičních principů, než těch, jež jsou vnímány v jádrovém území kompozice.
Vnitřní horizonty a clony	Území s vegetačními prvky, které na území parku omezují či směřují pohled určitým směrem. Mohou oddělovat prostory s rozdílnou funkcí, zakrývat nežádoucí objekty (park vs. zástavba), ale mohou sloužit i jako ochrana proti větru či hluku.

Stav současné kompozice je doložen i na dalších georeferencovaných fotografiích významných scénérií v parku.

e) Principy malířské perspektivy

Pro další grafické vyjádření principů malířské perspektivy bylo využito barevné zobrazení listnatých a jehličnatých stromů a porostů stromů v průběhu roku, a to při jarním rašení, během vegetačního období (červen-červenec) a při podzimním barvení. U listnatých stromů bylo navíc zobrazeno barevné působení v době květu a barevné působení jejich plodů. Arnošt Silva-Tarouca ve svých publikacích¹¹ popsal škálu barev, proto i pro účely zobrazení barevného působení dřevin v kompozici parku byly pro jednotlivé kategorie vytvořeny samostatné barevné vzorníky vycházející z dostupných informací o barevném působení jednotlivých taxonů¹², z osobní znalosti a ze skutečných barev zjištěných při průzkumech, popřípadě fotografií daných taxonů.

SILVA-TAROUCA, Ernst, SCHNEIDER, Camillo, Unsere Freiland-Laubgehölze, Wien, Leipzig 1913 a SILVA-TAROUCA, Ernst, SCHNEIDER, Camillo, Unsere Freiland-Nadelhölzer; Anzucht, Pflege und Verwendung aller bekannten in Mitteleuropa im Freien kulturfähigen Nadelholzer, Wien 1913.

¹² Např. www.dendrologie.cz.

f) Barevné vzorníky pro zobrazení

1/ Barevné působení porostů stromů:

Barevné působení při jarním rašení	Jehličnaté porosty	Tmavé jehličnaté porosty	
		Smíšené jehličnaté porosty	
		Světlé jehličnaté porosty	
	Listnaté porosty	Zelené listnaté porosty	
		Světle zelené listnaté porosty	
	Smíšené porosty	Smíšené porosty	
Barevné působení během vegetačního období	Jehličnaté porosty	Tmavé jehličnaté porosty	
		Smíšené jehličnaté porosty	
		Světlé jehličnaté porosty	
	Listnaté porosty	Zelené listnaté porosty	
		Světle zelené listnaté porosty	
	Smíšené porosty	Smíšené porosty	
Barevné působení při podzimním barvení	Jehličnaté porosty	Tmavé jehličnaté porosty	
		Smíšené jehličnaté porosty	
		Světlé jehličnaté porosty	
	Listnaté porosty	Zelené listnaté porosty	
		Světle zelené listnaté porosty	
	Smíšené porosty	Smíšené porosty	

2/ Barevné působení stromů listnatých

2a/ Barevné působení při jarním rašení listnatých stromů:

stříbřitě bílá	Salix alba, Populus alba, Sorbus aria, Salix alba 'Sericea'	
šedozelená	Quercus alba, Elaeagnus angustifolia, Salix fragilis, Sorbus latifolia	
krémově růžová	Acer pseudoplatanus 'Leopoldii'	
růžovočervená	Acer x fremanii	
oranžovočervená	Acer pseudo-sieboldianum	
jasně červená	Acer rubrum, Acer palmatum, Acer x freemanii	
červená	Prunus sargentii, Prunus serrulata, Malus pumila 'Niedzwetzkyana', Quercus velutina	
tmavě červená až purpurová	Acer x zoeschense 'Annae', Acer platanoides 'Stolii', Acer opalus subsp. Obtusatum, Fagus sylvatica 'Atropunicea', Acer pseudoplatanus 'Purpurascens', Acer pseudoplatanus 'Atropurpureum'	
červenofialová	Acer cappadocicum, Acer platanoides 'Reitenbachii', Cercidiphyllum magnificum, Cercidiphyllum japonicum	
bronzově červená	Acer semenovii, Acer glabrum, Acer henryi, Toxicodendron verniciflua	
zářivě žlutá	Fagus sylvatica 'Zlatia', Quercus robur 'Concordia'	
žlutozelená	Acer campestre, Acer saccharinum, Salix alba 'Tristis'	
světle zelená	Fagus sylvatica, Betula pendula, Betula lenta, Tilia cordata, Tilia platyphyllos, Carpinus betulus, Robinia pseudoacacia, Sorbus torminalis, Alnus glutinosa, Aesculus hippocastanum, Quercus robur, Quercus palustris, Liriodendron tulipifera	
světle zelená s červeným až bronzovým nádechem	Acer platanoides, Acer pseudoplatanus, Quercus palustris, Prunus serotina, Ulmus glabra, Acer nikoense, Acer laxiflorum, Acer x zoeschense, Acer ginnala, Acer circinatum, Davidia involucrata, Tilia japonica, Tilia henryana	
světle zelená s namodralým nádechem	Salix fragilis x daphnoides	
bronzová	Paulownia tomentosa, Nyssa sylvatica, Cercis canadensis, Tilia monticola, Tilia mongolica	
neurčeno		

2b/ Barevné působení listnatých stromů v době květu:

bílá	Aesculus hippocastanum, Prunus avium, Robinia pseudoacacia, Davidia involucrata, Sorbus aucuparia, Sorbus torminalis, Fraxinus ornus, Pyrus communis, Castanea sativa	
bílá s růžovým nádechem	Malus pumila var. Domestica	
bílá s purpurovou	Catalpa bignonioides	
růžová	Prunus sargentii, Prunus serrulata, Malus floribunda	
růžovo purpurová	Cercis canadensis	
tmavě růžová	Aesculus x carnea	
červená	Acer laxiflorum	
tmavě červená	Malus pumila 'Niedzwetzkyana'	
fialová až levandulová	Paulownia tomentosa	
karmínově červená	Cercidiphyllum japonicum, Cercidiphyllum magnificum	
načervenalá až purpurová	Acer palmatum, Acer rubrum, Acer circinatum, Acer pseudo-sieboldianum	
žlutá	Salix alba, Salix alba 'Tristis', Corylus columna, Acer opalus subsp. Obtusatum, Elaeagnus angustifolia	
žlutobílá	Tilia cordata, Tilia platyphyllos, Tilia breviradiata, Tilia henryana, Tilia petiolaris, Tilia monticola, Acer ginnala, Acer tataricum,	
žlutočervená	Acer saccharinum	
žlutozelená	Quercus robur, Fraxinus excelsior, Acer platanoides, Acer pseudoplatanus, Acer campestre, Carpinus betulus, Quercus palustris, Ulmus laevis, Fagus sylvatica	
zelená	Populus alba, Betula pendula, Platanus x hispanica, Juglans nigra,	
zelenavě purpurová	Catalpa ovata	
zelenočervená	Acer rufinerve	
neurčeno		

2c/ Barevné působení listnatých stromů během vegetačního období:

šedozelená	Acer saccharinum, Elaeagnus angustifolia, Populus alba, Salix alba, Salix alba 'Sericea', Sorbus aria, Sorbus latifolia, Tilia petiolaris	
žlutozelená	Salix alba 'Tristis', Fraxinus pennsylvanica 'Aucubifolia', Acer pseudoplatanus 'Leopoldii', Quercus robur 'Concordia', Fagus sylvatica 'Zlatia', Acer negundo 'Aureomarginatum', Quercus robur 'Fürst Schwarzenberg'	
světle zelená	Betula pendula, Liriodendron tulipifera, Cladrastis lutea, Platanus × hispanica, Acer negundo, Gleditsia triacanthos, Magnolia x pruhoniana, Morus alba	
zelená	Carpinus betulus, Carya laciniosa, Davidia involucreta, Acer platanoides, Acer campestre, Paulownia tomentosa, Robinia pseudoacacia, Acer campestre, Juglans cinerea, Quercus palustris, Quercus alba, Cornus kousa, Acer tataricum, Catalpa ovata, Liquidambar styraciflua, Prunus avium, Pterocarya rhoifolia, Pterocarya stenoptera, Cercis canadensis	
tmavě zelená	Acer ginnala, Acer pseudoplatanus, Aesculus hippocastanum, Alnus glutinosa, Fagus sylvatica, Fraxinus excelsior, Nyssa sylvatica, Quercus macranthera, Quercus petraea, Quercus robur, Quercus rubra, Ulmus laevis	
modrozelená	Ailanthus altissima, Carpinus caroliniana, Cercidiphyllum magnificum, Cercidiphyllum japonicum, Tilia cordata, Davidia involucreta var. Vilmoreniana	
tmavě zelená až purpurová	Acer pseudoplatanus 'Atropurpureum', Acer pseudoplatanus 'Purpurascens', Acer platanoides 'Reitenbachii',	
tmavě purpurová	Fagus sylvatica 'Atropunicea', Fagus sylvatica 'Rohanii'	
neurčeno		

2d/ Barevné působení listnatých stromů barevnými plody:

bílá až růžová	Morus alba	
stříbřitě žlutá	Elaeagnus angustifolia	
žlutozelená	Acer platanoides, Pyrus communis, Acer platanoides 'Schwedleri', Acer platanoides 'Reitenbachii', Acer pseudoplatanus 'Purpurascens'	
žlutá s červeným líčkem	Malus tschonoskii, Malus transitoria, Malus floribunda	
žlutooranžová	Acer pseudo-sieboldianum	
oranžová	Celtis occidentalis	
oranžově červená	Sorbus aria, Sorbus latifolia, Crataegus orientalis	
červená	Prunus avium, Crataegus monogyna, Sorbus aucuparia, Prunus asiatica, Acer rubrum	
červená až karmínová	Acer ginnala	
červenavá až červenohnědá	Acer circinatum, Acer laxiflorum, Acer glabrum, acer henryi	
růžově červená	Cornus kousa, Magnolia x pruhoniciiana	
šarlatově červená	Cornus florida	
tmavě červená	Prunus sargentii, Prunus serrulata, Malus pumila 'Niedzwetzkyana'	
zelená	Aesculus hippocastanum, Acer pseudoplatanus, Liriodendron tulipifera, Fraxinus excelsior, Fraxinus americana, Acer campestre, Carpinus betulus, Juglans nigra, Magnolia acuminata	
zelená s růžovým nádechem	Acer pseudoplatanus 'Atropurpureum'	
zelenohnědá	Quercus robur, Quercus palustris, Quercus rubra, Quercus libanii, Quercus petraea, Quercus imbricaria, Quercus cerris, Quercus macranthera	
hnědá	Fagus sylvatica, Betula pendula, Betula lenta, Tilia cordata, Tilia platyphyllos, Carpinus betulus, Robinia pseudoacacia, Sorbus torminalis, Alnus glutinosa	
žlutohnědá	Ailanthus altissima, Sorbus domestica, Acer rufinerve, Acer cappadocicum, Acer x fremanii	
fialově hnědá	Gymnocladus dioica	
fialová až černá	Toxicodendron verniciflua, Prunus cerasifera	
modročerná	Nyssa sylvatica	
černá	Prunus mahaleb, Prunus serotina, Prunus maackii, Prunus padus, Phellodendron amurense, Phellodendron lavalleyi, Phellodendron japonicum	
neurčeno		

2e/ Barevné působení listnatých stromů při podzimním barvení:

žlutozelená	Tilia x euchlora	
zelená	Alnus glutinosa, Alnus cordata	
světle žlutá	Populus alba	
žlutá	Aesculus hippocastanum, Acer platanoides, Acer saccharinum, Tilia cordata, Tilia platyphyllos, Carpinus betulus, Fraxinus excelsior, Salix alba, Ulmus laevis	
zlatožlutá	Fagus sylvatica, Betula pendula, Acer pseudoplatanus	
žlutooranžová	Fagus sylvatica 'Zlatia', Acer pseudoplatanus 'Atropurpureum', Carya ovata, Carya tomentosa	
žlutooranžová až červená	Acer campestre, Prunus avium, Sorbus aria, Malus floribunda, Acer saccharum, Sorbus torminalis	
žlutooranžová s růžovým až červeným nádechem	Acer nikoense	
žlutooranžová až purpurová a vínově fialová	Liquidambar styraciflua, Fraxinus americana, Fraxinus americana var. Biltmoreana, Quercus velutina	
oranžovočervená až purpurová	Quercus rubra, Acer platanoides 'Reitenbachii', Prunus serrulata	
červená až purpurová	Quercus palustris, Acer ginnala, Cornus florida	
tmavě červená	Malus pumila 'Niedzwetzkyana'	
vínově červená až fialová	Quercus alba	
žlutohnědá	Quercus robur, Quercus petraea, Quercus macranthera, Quercus velutina	
měděně hnědá	Fagus sylvatica 'Atropunicea', Magnolia x pruhoniana	
neurčeno		

3/ Barevné působení jehličnatých stromů

3a/ Barevné působení při jarním rašení:

žlutá	<i>Picea abies</i> 'Finedonesis', <i>Picea abies</i> 'Aurea'	
žlutozelená	<i>Larix decidua</i>	

3b/ Barevné působení během vegetačního období:

šedavě zelená	<i>Pinus sylvestris</i> , <i>Cedrus libanii</i>	
žlutozelená	<i>Pinus contorta</i> , <i>Pinus rigida</i> , <i>Pinus banksiana</i> , <i>Chamaecyparis pisifera</i> 'Plumosa Aurea'	
světle zelená	<i>Chamaecyparis pisifera</i> , <i>Larix decidua</i> , <i>Metasequoia glyptostroboides</i>	
zelená	<i>Juniperus virginiana</i> , <i>Juniperus occidentalis</i> , <i>Pinus peuce</i> , <i>Pinus heldreichii</i> , <i>Pinus uncinata</i>	
modrozelená	<i>Pinus strobus</i> , <i>Picea pungens</i> , <i>Pinus aristata</i> , <i>Picea sitchensis</i> , <i>Abies homolepis</i> , <i>Abies koreana</i> , <i>Abies lasiocarpa</i> var. <i>Arizona</i>	
šedomodrá	<i>Abies concolor</i> , <i>Abies concolor</i> 'Glaucá', <i>Pseudotsuga menziesii</i> var. <i>glauca</i> , <i>Chamaecyparis lawsoniana</i> , <i>Chamaecyparis lawsoniana</i> 'Glaucá', <i>Abies pinsapo</i>	
tmavě zelená	<i>Abies alba</i> , <i>Abies amabilis</i> , <i>Abies grandis</i> , <i>Abies nordmanniana</i> , <i>Chamaecyparis nootkatensis</i> , <i>Picea omorika</i> , <i>Picea abies</i> , <i>Picea orientalis</i> , <i>Thuja occidentalis</i> , <i>Thuja occidentalis</i> 'Malonyana', <i>Thuja plicata</i> , <i>Pinus nigra</i> , <i>Pinus ponderosa</i> , <i>Tsuga canadensis</i>	

3c/ Barevné působení při podzimním barvení:

zlatožlutá	<i>Larix decidua</i>	
žlutooranžová až červenohnědá	<i>Metasequoia glyptostroboides</i>	
červenohnědá	<i>Juniperus virginiana</i>	

g) Významné stromy parku

V Průhonickém parku byl proveden výběr stromů pro zařazení do kategorie významných stromů – veteránů (tzv. Taroucových stromů). Následně byl tento seznam rozšířen i o další dendrologicky významné stromy parku. Tyto stromy mají nezastupitelnou úlohu v kompozici jednotlivých scénérií parku, a proto je třeba zajistit jejich maximální ochranu a dlouhodobou péči. V mapě jsou tyto stromy lokalizovány a uvedením jejich rodového a druhového jména, popřípadě kultivaru.

Shrnutí výsledků

Aplikace principů malířské perspektivy komponovanými výsadbami vhodných dřevin v modelovém objektu – Průhonickém parku – prostřednictvím grafického vyjádření přinesla výsledky, jež lze shrnout do několika základních principů:

- Průhledy a výhledy jsou základním kompozičním prvkem malířsko-krajinářské kompozice. V parku se vyskytuje několik různých typů průhledů a výhledů např. dle výškové úrovně pozorovatele a polohy pozorované scenérie (nadhled a podhled), vyskytují se tam různě dlouhé a různě široké průhledy. Perspektivního zužování průhledů je docíleno díky promyšleným výsadbám odpovídajících stromů, keřů a trvalek. V kompozici průhledů a výhledů je pracováno s různorodě vytvořeným popředím, středem (barevně působící dřeviny) a pozadím (šedé, šedomodré dřeviny) s ohledem na měnící se tvary a barvy dřevin, aby bylo dosaženo zdánlivě správného perspektivního členění scenérie, přestože to dostupný terén neumožňuje (prostorová iluze).
- Při komponování parku bylo využito principu střídání krajinných obrazů – především v liniích výhledů (referenčních trasách).
- Velký význam v kompozici parku mají body výhledu (referenční místa), často spojené s dálkovými průhledy a výhledy, ale cenné jsou i body výhledu na jednotlivé bližší krajinářské scenérie.
- Park je založen na kulisovitém vysázení skupin dřevin a porostů za účelem vytvoření pozadí, ale i vytvoření kontrastu v jádrovém území kompozice.
- Zásadní úlohu v kompozici parku hrají pohledové horizonty lemující údolí zvýšené díky promyšleným výsadbám, díky čemuž získává park zdánlivě mnohem větší prostor, než umožňuje jeho půdorys.
- Podél cest a potoků jsou vysázeny různé druhy domácích dřevin (duby, olše, jasany aj.), které vytváří základní kostru území. Tato kostra je doplněna dalšími zajímavými listnatými dřevinami v různých druzích a odrůdách (především červenými duby a červenolistými buky, jež jsou zpestřeny skupinami jehličnanů (jedlí, smrků, tují, cypřišů a dalších druhů), které poskytují různé dojmy z kombinací barev i tvarů.
- Mezi listnatými stromy hlavní úlohu v malířsko-krajinářské kompozici hrají nejvýznamnější roli především červené duby (*Quercus robur*), které vytváří např. v lokalitě v Jeřábkových potocích, nad Zdiměřickým potokem, ve vějíři průhledů a kolem Bořína rozsáhlé partie kompozičně založené především na tomto druhu. Dále se v kompozici zásadně uplatňují tyto druhy:

- *Fagus sylvatica* 'Atropunicea'
 - *Salix alba* 'Tristis'
 - *Populus alba* 'Nivea'
 - *Salix alba* 'Sericea'
 - *Acer saccharinum*
 - *Acer pseudoplatanus* 'Purpurascens'
 - *Acer platanoides* 'Schwedlerii'
 - *Quercus palustris*
 - *Liriodendron tulipifera*
 - *Aesculus hippocastanum*
- Mezi jehličnatými stromy hlavní úlohu v malířsko-krajinářské kompozici hraje smrk ztepilý (*Picea abies*) a douglaska tisolistá v obou formách (*Pseudotsuga menziesii* menziesii a *Pseudotsuga menziesii* var. *glauca*), které vytváří především pozadí a kulisy pro malířsko-krajinářské scénérie. Dále se v kompozici ve velkých skupinách uplatňovaly stříbrné jedle stejnobarvé (*Abies concolor* 'Violacea' a stříbrné smrky pichlavé (*Picea pungens* 'Argentea').
 - Zcela typické pro Průhonický park jsou sesazené zapojené jehličnaté skupiny, které se vyskytují na několika lokalitách v parku. Dvě velké skupiny se nachází pod Alpinem a jedna vedle vodopádu na Podkarasáku, další u Železných vrat. Sesazené jsou buď z tují a cypřišů (*Thuja plicata*, *Thuja occidentalis*, *Chamaecyparis lawsoniana*, *Chamaecyparis pisifera* a jejich kultivary) nebo z kultivarů smrků (např. *Picea abies* 'Nidiformis', *Picea abies* 'Barryi', *Picea abies* 'Ellwangeriana').
 - Dále v jednotlivých významných scénériích hrají úlohu i další stromy, které charakterizují daná místa. Například na Pivoňkové vyhlídce jsou kraje průhledu vysázeny v kombinaci *Pinus ponderosa*, *Tsuga canadensis* a *Cercidiphyllum japonicum*, které byly podsázené keři (*Taxus baccata*, *Acer tataricum*, *Syringa japonica*, *Cotoneaster multiflora*). Nebo významnou součástí scénérie v Jeřábkových potocích jsou různé druhy rodu *Pterocarya* rostoucí podél potoka. V komponované partii u vodopádu pod Podzámeckou hrází je mezi staré jilmy vysázená jehličnatá skupina, pro kterou je typická *Tsuga canadensis* 'Pendula' *Picea abies* 'Virgata' (dnes již zaniklá), *Taxodium distichum*, *Picea omorica* a různé kultivary smrků (*Picea abies* 'Conica' apod.). Některá místa získala po svých významných stromech i jména, např. lokality U Magnolie, Cypřišový ostrůvek, Na Šeříkových skalkách nebo Na Vřesové vyhlídce.

- Pro scénérie v malířsko-krajinářské kompozici je významné použití i odrůd smutečních forem stromů. V údolních nivách jsou ve velké míře použity smuteční vrby (*Salix alba* 'Tristis'). Další smuteční formy jasanů a jilmů (*Fraxinus excelsior* 'Pendula' a *Ulmus glabra* 'Pendula') v kompozici většinou zanikly.
- V neposlední řadě významnou roli v kompozici parku hrají i stromy okrasné květem (např. okrasné jabloně) nebo plodem (okrasné hlohy). Tak například na Podzámecké louce byla před skupinu červenolistého buku a dvou liriodendronů vysázená skupina okrasných jabloní (*Malus purpurea*, *Malus sargentii*, *Malus pumila* 'Niedzwetzkyana'), která byla doplněna výsadbou keřů okrasných květem a zplaňujících trvalek.
- Pokud jde o stálezelené keře, zejména pěnišníky (rododendrony), které jsou pro širokou veřejnost téměř symbolem Průhonického parku, ty pomáhají v malířsko-krajinářské scénérii Hlavní vyhlídky prohlubovat její temné pasáže při pohledu od zámku, jsou významnou součástí scénérií při pohledu od zámku na Zámeckou vyhlídku a scénérií u rybníku Podkarasák. V době květu rozjasní detailní scénérie v zářivých tónech od bílé, přes růžovou, červenou až po karmínovou.

III. SROVNÁNÍ „NOVOSTI POSTUPŮ“ OPROTI PŮVODNÍ MAPĚ, POKUD EXISTUJE, NEBO JEJICH ZDŮVODNĚNÍ, POKUD SE BUDE JEDNAT O NOVOU ORIGINÁLNÍ INTERAKTIVNÍ MAPU, A JEJICH SROVNÁNÍ S POSTUPY V ZAHRANIČNÍ

Předkládaná interaktivní mapa s odborným obsahem je originální.

Výzkumnému problému zaměřenému výhradně na grafický rozbor principů malířské perspektivy na příkladu Průhonického parku a jejich grafickému znázornění v interaktivní mapě s odborným obsahem nebyla doposud věnována pozornost. Autorům není známa obdobná mapa ani u jiných památek zahradního umění v Česku nebo těch, jež jsou, stejně jako Průhonický park, zapsány na Seznam světového dědictví (Wörlitz, Wilhelmshöhe, Pavlovsk, Studley Royal, Blenheim Pallace aj.). Pokud existují interaktivní mapy, jsou zaměřeny na dendrologickou skladbu zachycených zahrad, nikoliv na jejich kompozici, natož na kompozici malířsko-krajinářskou, jež je ve svém provedení v kvalitě v Průhonickém parku světově výjimečná a naprosto ojedinělá.

Např. park v Muskau (Německo) má v interaktivní mapě zachyceny pouze významné dřeviny (https://www.monumentaltrees.com/en/map/deu/saxony/niederschlesischeroberlausitzkreis/6360_badmuskau/12559/) Po rozkliknutí značky na mapě se objeví fotografie a stručný popis významného stromu.

IV. NÁVRH VYUŽITÍ VÝSLEDKU

Interaktivní specializovaná mapa s odborným obsahem může být uplatněna především při péči o Průhonický park. Může být inspirací pro obdobné objekty zahradní a krajinářské tvorby, v nichž byly principy malířsko-krajinářského stylu uplatněny a jež by si to pro svůj význam zasloužily, jako je např. Lednický park, park zámků Vrchotovy Janovice, Sychrov, Hluboká aj., nebo park Mošnice v areálu Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem. Interaktivní specializovaná mapa může být inspirací i pro památky zahradního umění, jež nejsou založeny na principech malířsko-krajinářské zahrady.

Interaktivní specializovaná mapa může být vynikající učební pomůckou pro vysvětlení a pochopení principů malířsko-krajinářského stylu.

Konkrétními uživateli výsledků jsou/mohou být:

- státní památková péče: při identifikaci hodnot památek zahradního umění – především využitím analytických nástrojů pro identifikaci,
- majitelé a správci předmětného segmentu objektů,
- projektanti: při zpracování záměrů obnov a stanovení parametrů udržitelnosti,
- badatelé v oboru historie zahradního umění: využití navržených analytických nástrojů,
- studenti a pedagogové univerzit: využití navržených analytických nástrojů a zprostředkovaných dat,
- přednášející na přednáškách pro veřejnost,
- lektori při tvorbě lektorských programů.

V) VÝČET KONKRÉTNÍCH SUBJEKTŮ / SKUPIN UŽIVATELŮ, PRO KTERÉ JE MAPA URČENA

Uživateli výsledku specializovaná mapa s odborným obsahem jsou nebo mohou být zejména:

- Botanický ústav Akademie věd České republiky, Správa Průhonického parku
- Národní památkový ústav,
- Výzkumný ústav pro krajinu, v. v. i. (dříve Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i.)
- Národní zemědělské muzeum
- Mendelova univerzita v Brně, Zahradnická fakulta
- Česká zemědělská univerzita, Fakulta životního prostředí
- Národní hřebčín Kladruby nad Labem

VI. SEZNAM PUBLIKACÍ, KTERÉ PŘEDCHÁZELY VÝSLEDKU SPECIALIZOVANÁ MAPA S ODBORNÝM OBSAHEM A BYLY PUBLIKOVÁNY PŘÍPADNÉ VÝSTUPY Z ORIGINÁLNÍ PRÁCE

- NOVÁK, Zdeněk, ZÁMEČNÍK, Roman, KOHLOVÁ, Jana, ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta. Průhonický park a škola malířsko-krajinářské kompozice – úvodní studie. *Prameny a studie*. 74(4), 85-103. ISSN 0862-8483. 2023. <https://www.nzm.cz/o-nas/veda-a-vyzkum/publikacni-cinnost/casopis-prameny-a-studie/prameny-a-studie-74>
- NOVÁK, Zdeněk, ZÁMEČNÍK, Roman, ŠMÍDA, Jiří. Založení pokusu – ověření postupu Arnošta hraběte Silva-Tarouca při tvorbě stěn z jehličnanů v Průhonickém parku, *Prameny a studie* č. 76, Národní zemědělské muzeum, s. p. o.. 2024, s. 31-50

LITERATURA A PRAMENY:

- ALDINGTON, Charles, *On Landscape Design. In the words of Masters through the centuries*, London 2020.
- BAROŠ, Adam, MATISKA, Pavel, *Vizuální vyhodnocení trvalkových výsadeb s vyšším stupněm autoregulace v Dendrologické zahradě v Průhonicích*, *Acta Pruhoniciana*, 2012, 102, s.75–72.
- BAROŠOVÁ, Ivana, BAROŠ, Adam, KUKULA, Kateřina, ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta, VÁVROVÁ, Věra, *Trvalky v krajinářské tvorbě A. E. Silva Taroucy: inspirace z díla Naše venkovní trvalky*, Průhonice 2020.
- GOULSON, Dave, *The Garden Jungle: Or Gardening to Save the Planet*, 2019.
- HAJÓS, Géza, *Der malerische Landschaft in Laxenburg bei Wien*, Brill Österreich Ges.m.b.H., 2006.
- HAJÓS, Géza, *Romantische Gärten der Aufklärung: Englische Landschaftskultur des 18. Jahrhunderts in und um Wien*, Böhlau Wien 1998.
- HIEKE, Karel, *Dřeviny českých a moravských zámeckých parků*, Praha 1984.
- HIEKE, Karel, *Dřeviny zámeckých parků Jihomoravského kraje*, Průhonice 1976.
- HIEKE, Karel, *Dřeviny zámeckých parků Severočeského kraje*. Průhonice 1973.
- HIEKE, Karel, *Moravské zámecké parky a jejich dřeviny*, Praha 1985; HIEKE, Karel, *České zámecké parky a jejich dřeviny*, Praha 1984.
- HUNT, John, D., *Der malerische Garten: Gestaltung und Geschichte des europäischen Landschaftsgartens*, Ulmer, 2004.
- KAČMÁČKOVÁ, Barbora, Souček Josef, Hajman Martin. *Průvodce Průhonickým parkem*. Průhonice: Správa Průhonického parku, 2008.
- KAVKA, Bohumil. *Národní park v Průhonicích*. Průhonice (1937?).

- KAVKA, Bohumil. Národní park a botanická zahrada v Průhonicích. Rostlinná výroba (Státní zemědělské nakladatelství). Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1959.
- KREJČÍŘÍK, Přemysl, NOVÁK, Zdeněk. Joseph Hardtmuth v zámeckém parku v Lednici. Praha: Národní zemědělské muzeum, 2022.
- KŘESADLOVÁ, Lenka a ZATLOUKAL, Ondřej. Průhonický park. Průhonice: Botanický ústav Akademie věd ČR, 2017. ISBN 978-80-86188-53-9.
- MAREČEK, Jiří. Zahradní a krajinářská architektura. Kompoziční východiska. Česká zemědělská univerzita v Praze v Nakladatelství ČZU. Praha 2022. ISBN 978-80-213-3178-5.
- NOVÁK, Zdeněk, MACHEK, Jiří, ZÁMEČNÍK, Roman, Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladruzech nad Labem = The Landscape for Breeding and Training Ceremonial Carriage Horses in Kladruba nad Labem, Praha 2021.
- NOVÁK, Zdeněk, Metodika péče o umělecky ztvárněnou kulturní krajinu, NZM 2017, dostupné na https://www.nczk.cz/useruploads/files/Nmet_Pece_o_kulturni_krajinu_29_09_2017.pdf
- NOVÁK, Zdeněk, Zahrada Evropy: osudy zahradního umění na Moravě pohledem 21. století, Praha 2017.
- NOVÁK, Zdeněk, Předmluva, s. 11–14, in KŘESADLOVÁ, Lenka, ZATLOUKAL, Ondřej, Průhonický park, Průhonice, 2017.
- NOVÁK, Zdeněk, ZÁMEČNÍK, Roman, Joseph Hardtmuth a krajinářská zahrada, Prameny a studie, 2020, 67, s. 43–98.
- NOVÁK, Zdeněk, Přírodně krajinářský, malířsko-krajinářský? Zahrada - park - krajina: odborný časopis oboru sadovnictví a krajinářství, 2023, 2, s. 8–11.
- NOVÁK, Zdeněk, ZÁMEČNÍK, Roman, KOHLOVÁ, Jana, ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta. Průhonický park a škola malířsko-krajinářské kompozice – úvodní studie. Prameny a studie. 74(4), 85-103. ISSN 0862-8483. 2023. <https://www.nzm.cz/o-nas/veda-a-vyzkum/publikacni-cinnost/casopis-prameny-a-studie/prameny-a-studie-74>
- NOVÁK, Zdeněk, ZÁMEČNÍK, Roman, ŠMÍDA, Jiří. Založení pokusu – ověření postupu Arnošta hraběte Silva-Tarouca při tvorbě stěn z jehličnanů v Průhonickém parku, Prameny a studie č. 76, Národní zemědělské muzeum, s. p. o.. 2024, s. 31-50
- ROLOFF Andreas, BÄRTELS, Andreas, Flora der Gehölze. Bestimmung, Eigenschaften und Verwendung. Vierte, aktualisierte Auflage, Stuttgart 2014.
- ROLOFF Andreas, BÄRTELS, Andreas, Flora der Gehölze: Bestimmung, Eigenschaften, Verwendung, Fünfte, aktualisierte Auflage, Stuttgart 2018.

- ROUDNÁ, Milena. Park Průhonice. Praha: Academia, 1985.
- SCHOLZ, Jaromír, Sadovnická estetika. 1. Praha 1955.
- SCHOLZ, Jaromír, Sadovnická estetika. 2. Praha 1956.
- SILVA-TAROUCA, Ernst, SCHNEIDER, Camillo, Unsere Freiland-Laubgehölze, Wien, Leipzig 1913.
- SILVA-TAROUCA, Ernst, SCHNEIDER, Camillo, Unsere Freiland-Nadelhölzer; Anzucht, Pflege und Verwendung aller bekannten in Mitteleuropa im Freien kulturfähigen Nadelholzer, Wien 1913.
- SILVA-TAROUCA, Ernst, SCHNEIDER, Camillo, Unsere Freiland-Laubgehölze; Anzucht, Pflege und Verwendung aller Bekannten in Mitteleuropa im freien kulturfähigen Laubgehölze, Wien 1922.
- SILVA-TAROUCA, Ernst, SCHNEIDER Camillo, Unsere Freiland-Nadelhölzer. Anzucht, Pflege und Verwendung aller bekannten in Mitteleuropa im freien Kulturfähigen Nadelhölzer mit Einschluss von Ginkgo und Ephedra, Wien 1923.
- SILVA-TAROUCA, Arnošt, Průhonický park – přednáška proslovená Arnoštem Silva-Taroucou na valné hromadě Dendrologické společnosti v Praze dne 27. února 1926, Ministerstvo zemědělství 1926.
- SILVA-TAROUCA, Arnošt, Emanuel, Používání stromů a keřů v zahradách i parcích, Styl, 1933–1934, XIII. (XVIII.), s. 159–164.
- SILVA-TAROUCA, Arnošt, Emanuel, Parky Rakousko-Uherska ve slově a obraze. Průhonice: Botanický ústav Akademie věd ČR, 2005. ISBN 80-86188-18-3.
- SILVA-TAROUCA, Ernst, Die Gartenanlagen Österreich-Ungarns in Wort und Bild. Bd. 1, Der Pruhonitzer Park (Böhmen). Wien: Verlag von F. Tempsky, 1909.
- STEINOVÁ, Šárka, František Thomayer – život a dílo zahradního architekta, Praha 2008.
- STEINOVÁ, Šárka, ZÁMEČNÍK, Roman, OTTOMANSKÁ, Stanislava, Zahradní umění první Československé republiky a její zahradníci, Praha 2017.
- STIBRAL, Karel, O malebnu: Estetika přírody mezi zahradou a divočinou, Praha 2011.
- SVOBODA, Antonín Marián. Park Průhonice: Československo: přírodovědecký a naučný průvodce o dějinách, stavebních památkách a botanických výzkumech. Průhonice: Botanický ústav ČSAV, 1969.
- SVOBODA, Antonín Marián; ZAVADIL, E: Průhonický park. Přehled místních názvů Průhonického parku, xerokopie. Průhonice u Prahy: Botanický ústav, 1963.
- SVOBODA, Antonín Marián. Park Průhonice. Praha: Botanický ústav ČSAV, 1971.
- WITTLICH, Filip, Interpretace fotografie z hlediska obsažených obrazových informací: metodika maximalizace reálného využití informací poskytovaných historickým

fotografickým materiálem jako solitérní památkou a v kontextu používaných databázových systémů evidence pro prohloubení určení a poznání zobrazeného v každodenní praxi při identifikaci osob, míst, ateliérů apod., Praha 2017.

Archivní Prameny

Ústřední archiv zeměměřičství a katastru, Český úřad zeměměřičský a katastrální, Praha:

- Císařské otisky map stabilního katastru, 1841
- Katastrální mapa evidenční 1890
- Letecké měřičské snímky z let 1938, 1974

Archiv Botanického ústavu Akademie věd ČR:

- Zámecký park v Průhonicích, F. F. Pleskot 1909.
- Mapa parku v Průhonicích (asi rok 1927).
- Park v Průhonicích, stav koncem roku 1958, návrh a zaměření nového rozdělení provedl Ing. Jagr, M 1:2880.
- Sbírka fotografií a diapositivů, 40. léta 20. stol.
- „PRŮHONICKÝ PARK – obnova, rozvoj a oživení památky UNESCO, Registrační číslo projektu: CZ.06.3.33/0.0/0.0/16_059/0004660, který byl realizován z grantového programu IROP mezi lety 2022-2023“.